

Avbjóðing kemur eftir avbjóðing

Átta góð ár sum rektari á sjónleikaraskúlanum í Árhús og hevur sett fleiri leikir upp, sum hava fingið góða móttøku. Eyðun Johannesen hevur sum leikstjóri fleiri nýggjar og stórar avbjóðingar.

— Eg vildi ikki verið hesi átta árin í Árhús fyrri uttan, sigur leikstjóri Eyðun Johannesen, sum í hesum døgum er heima í Føroyum og vitjar. Tað verður ikki í bræði, at hann kemur heim aftur at búgva, tí avbjóðingarnar til hansara sum leikstjóra eru stórríttuttanlands. — Men eg kundi væl hugsað mær at komið heim og sett onkran leik upp, sigur hann.

Eyðun Johannesen fór úr Føroyum í 1979, flutti til Árhús og tók við starvinum sum rektari á sjónleikaraskúlanum. Skúlin hevur 18 næmingar og er knýttur at Árhús Teater. Hann hevur staðið fyrri skúlanum, undirvist og á hvørjum ári sett ein ella tvey leikir upp. Nú fer Eyðun at royna seg aftur sum leikstjóri burturav.

— Eg fór úr Føroyum, tí eg vildi royna meg. Eg fekk við sjónleik í Føroyum fyrst í seksti árunum og síðan seks ár í sjevtíðunum, ferðaðist við Grímu um alt landið í tvey ár. At fáast við sjónleik í Føroyum krevur bæði vøddar, yvirskot, fantasi og tankar. Tað var so útlúgvandi, og eg kendist, at eg noyddist at koma víðari. Sjónleikirnir hjá okkum kundu sigga fantasifullir út, men tað var ikki altíð at innihaldið

og framburðurin samsvaraðu. Eg hevði hug at sleppa aftur at undirvisa og at eftirkanna tað, sum eg fekk við.

Fyri meg hevur tíðin nú í Árhús verið eitt listaligt laboratorium. Tað er ein skattur at arbeiða við ungum fólki, sum ikki loyva nokrum at hella seg aftur á. Sinnið verður provokerað, og tankarnir og vitanin standa sína roynd. Soleiðis kenni eg tað, sigur Eyðun Johannesen.

Kortini var tað einki stórt lop at fara úr Føroyum.

— Henda vanliga uppbyggingin millum amatørleikarar og yrkisleikarar er fyrst og fremst fylt við fordómum. At amatørurin spælir sjónleik við gleði, og hin av trega og neyð og karrieruhunguri, tað heldur ikki. Eingin kann fáast við musiskt arbeiði, fritíðartriv ella yrki, uttan so at tað er av kærliga, sigur Eyðun.

Fekk víðari ræsur

— Tað var einastandandi knappliga at fáa umstøður at gera ein hóp av tí, sum eg hevði havt hug til leingi. Barnið kom í meg, og eg fekk hug at spæla. Hetta hevur eisini smittað yvir á leikararnar, sum eg arbeiði saman við. Og sjálvur haldi eg, at minar

bestu uppsetingar havi eg gjørt hesi átta árin — uttan at avvisa tað, sum eg gjørdi í Føroyum.

Tað spennandi við at arbeiða í Føroyum er, at tú beinan vegin sleppur at merkja á hvønn hátt leikurin rínur við. T.d. spældu vit leikin «Skipið» fyrri verkfalsmonnunum, tá fiskimannaverkfallið var. Knappliga komu høgravendu krýmpirumpurnar og hóttu við at stongja pengakassan. Soleiðis ber ikki til at skapa list. List má ikki tódna. Hon skal tábasta.

— Tilíkt hevur henda tíðin verið vælsignað fri fyrri. Eg haldi ikki, at eg eri blivin meira ábyrgdarleysur av teirri grund. Tvørtur ímóti. Ábyrgdin verður nógv djúpari og meira menniskjanslig.

Fólk spyrja meg ofta, um mær leingist heim aftur. Eg gangi ikki og líði av heimlongslí, men eg kann leingjast eftir stemningum og eftir onkrum góðum práti við vinfólk. Men ofta hugsi eg: gævi eg slapp at vísa henda leikin í Føroyum.

— Eg vil fegin vera við til at byggja upp í Føroyum, men hjá mær er ov seint av álvara at fara í holt við sjónleik aftur í Føroyum. Eg hevði verið ov varin og hevði hugsað: Hvat siga politikararnir,

kunnu vit hetta, og ber hatta til? Vit mugu í staðin seta okkara álit á tey ungu, og stuðla teimum. Tey eru nógv framligari. Listin skal vera framlig, tað er at kasta seg út í tað, sum leikararnir hava hug til. Vit hava ikki brúk fyrri fittum og bangnum leiklistafólki, men ungfolki, sum torir og hevur hug til at gera tað betri, enn tað nakrantíð hevur verið, sigur Eyðun.

Hann ivaðist ikki í, at tey skeiðini, ið Gríma var við til at sjóseta, og sum eisini Máf hevur hildið fram við, fáa sína ávirkan.

— Skeiðini eru ikki nógv mikið í sær sjálvum, men tey íbirta og geva fólk hugskot um, hvørjir møguleikar eru at fáast við sjónleik. Tað gevur hug at fara víðari og útbúgva seg.

Eingin landsogn

— Eg minnst eina ferðina, tá eg hevði fingist við sjónleik í nøkur fá ár, tá kom ein óivað vælmeindandi týðandi ídnaðarpolitiskur persónur til mín: «Eyðun, tú ert landsogn». Í fyrstuni gjørdist eg fegin, men skilti ikki, hvat tað var at vera landsogn. Í nógv ár hugsaði eg, at landsognir máttu vera týðningarmiklar, og at tað pliktaði. Men landið eigur at taka sær av sínum ognum, og ognina forsømdi landið. Tí kom eg fram til: kortanei, eg eri ikki nøkur landsogn. Eg fáist við nakað í hesum landinum, fyrri hesum fólki, saman við hesum fólki, sum hava hug til tað. Eingin eigur okkum, uttan vit sjálvi. Vit gera

hetta av fullum huga, tí vit vilja hava nakað fram, siga nakað, spæla nakað. Ikki tí vit skulu liva upp til nakrar skyldur. Tú skalt arbeiða út frá tíni bestu sannføringum, at tú gert tað, ið skal til — og ikki tí tað er tað, ið hini ynskja, sigur Eyðun.

Ikki nóg mikið við kenslum

Hann var ovfarin av at hoyra tey mongu børnini og ungu, sum í musikk-skúladøgnum spældu í Norðurlandahúsinum. Øll sløg av tónleiki, við for-elldróm, abbum og ommum sum áhoyrarum. Tað brýtur niður jarntjöld, at klassiskur tónleikur bara er fyrri tey finu, at beat-tónleikur bara er fyrri tey ungu o.s.fr.

